

Virtuelna škola demokratskog rukovođenja

Izazovi poštovanja ljudskih prava u Crnoj Gori – Milan Radović
IV lekcija

KOMENTARI I PITANJA POLAZNIKA ŠKOLE

Ljudska prava se definišu kao elementarni politički i socijalno-ekonomski zahtjevi građana u odnosu na državnu vlast i društvo u cjelini, čije ostvarivanje je preduslov za biološku, političku i kulturnu egzistenciju pojedinca, odnosno život u uslovima dostojnim čovjeka, njegove humane prirode i dostojanstva. Dakle, ljudska prava se vezuju za čovjeka kao savršeno, zdravorazumsko biće, i predstavljaju nešto što čovjek stiče rođenjem a ne voljom ili milošću države. U tome je njihova ključna specifičnost.

Kultura ljudskih prava u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou, ali je u godinama nakon nezavisnosti došlo do vidnog napretka. Ovaj napredak, međutim, je najčešće bio uslovljen od strane međunarodnih aktera, u okviru integracionih procesa koji predstavljaju strateško opredjeljenje Vlade. Afirmacija poštovanja ljudskih prava u poslednjih nekoliko godina bila je najčešće posljedica politike uslovljavanja od strane Evropske unije, što je materiju ljudskih prava učinilo jednom od centralnih tema političkog i društvenog diskursa. Sve ovo je doprinijelo jačanju kulture ljudskih prava, imajuću u vidu da to predstavlja jedan od ključnih aspekata na putu integracije u zajednice prosvijećenih naroda, u kojima je poštovanje ljudskih prava, ali i ostali društveno-politički i ekonomski aspekti na značajno većem nivou.

Vjerovatno najveći izazov u ovoj oblasti leži u kvalitetnom jačanju institucija koje se bave zaštitom ljudskih prava, u prvom redu pravosuđa, ali i parlamenta i nezavisnih tijela (Zaštitnik, Državna revizorska institucija, Agencija za zaštitu ličnih podataka, itd), koja crpe svoj legitimitet iz činjenice da su izabrana od strane predstavničkog tijela građana. Vlada Crne Gore, kao predvodnik reformskih procesa i predlagač zakona, ima ključnu ulogu u ovoj oblasti. Implementacija zakona je vjerovatno najproblematičniji aspekt, ne samo kada je u pitanju zaštita ljudskih prava, već u pogledu sveukupnih društvenih procesa. Implementacija će podrazumijevati, između ostalog: više pravosnažnih presuda u oblastima deportacija, korupcije i zloupotrebe službenog položaja; jačanje kaznene politike na polju diskriminacije, torture lica koja su u pritvoru i koja izdržavaju kaznu, transparentnosti i ličnih podataka, itd.

(Bernard)

Može se konstatovati da je u Crnoj Gori kultura ljudskih prava i u daljoj i u bližoj prošlosti bila uokvirena društveno sociološkim momentima u kojima se Crna Gora nalazila. Trenutno, nivo poštovanja ljudskih prava u Crnoj Gori ne možemo smatrati zadovoljavajućim. Svako od nas je odgovoran za poštovanje ljudskih prava u Crnoj Gori, u okviru svoje sredine i polja djelovanja. Kada govorimo o vlasti u Crnoj Gori, kao kreatoru politika poštovanja i unapređenja ljudskih prava, moram konstatovati da nismo daleko odmakli već dvije decenije. Ne postoji volja za iskrenim ispunjavanjem zakonskih preduslova, a još manje za implementacijom donesenih pravila u oblasti poštovanja ljudskih prava. Vlast kojoj je doktrina vladanja zasnovana na maksimi „Divide et impera“, nije sposobna za tako nešto. Shodno navedenom, svi oblici teških kršenja ljudskih prava, kao što su deportacije, prekorčenja

ovlašćenja, ubistva i napadi na novinare, diskriminacija po nacionalnoj, vjerskoj, političkoj osnovi, ne samo da neće biti adekvatno procesuirani i sankcionisani, već očekujem da će se takvi primjeri samo gomilati i umožavati dok god je na snazi ovakva kosntelacija političkih snaga Crnoj Gori. Kada jednog dana Crna Gora, prvi put u istoriji demokratski smijeni vlast, i izađe iz pretpolitičkog društva, moći ćemo govoriti o uspostavljanju vladavine prava, a samim tim i konkretnijem i iskrenijem postavljanju ljudskih prava na dnevni red u našem društvu.

(Lejla)

Blagodareći slavnoj tradiciji i pravilnom razvoju, Crna Gora je, kako Viktor Ivančić lijepo primjećuje za Hrvatsku, zemlja u kojoj ima mnogo više slobodara nego slobode. "Malograđanski je ideal, naime, konzumirati slobodu bez rizika, onu koja je dodijeljena, a ne i izborna." Plač za slobodom za koju nijesmo spremni podnijeti ni najmanju žrtvu. Čak ni kada se radi o slobodi za nas, a kamoli o slobodi za druge. (Pošto je, očigledno, teško uvidjeti da je današnja nesloboda za druge i sutrašnja nesloboda za nas.)

Koliko je svako od nas u svojoj oblasti djelovanja, političkoj partiji, medijima, privredi, NVO sektoru, upravi ... imao priliku da prisustvuje ugožavanju prava na koja pristaju vječiti crnogorski slobodari "kojima su usta puna slobode, a gaće pune sudbe klete"?

Istovremeno prava zajednica, koje su po nekom osnovu manjinske, krše se značajno upravo od onih kojima je posao da ih štite ili su to izabrali za poziv. Primjeri ponašanja državnih organa koje je Milan naveo to potvrđuju.

Zanimljivo je i koliko su vjerske zajednice (od dešavanja devedesetih, pa do kršenja prava manjinskih zajednica danas) imale udjela, podrškom ili aktivnim činjenjem, u kršenju ljudskih prava.

(Bojan)

Ljudska prava- "A right is not what someone gives you; its what no one can take from you."

Prednost ljudskih prava u odnosu na ostala prava je, između ostalog, ta što su ljudska prava - prava koja su iznad države koju je čovjek sam stvorio. Država je dužna da poštuje i štiti ljudska prava, jer ona kao takva postoje nezavisno od države i najveći su princip i obaveza modernog čovjeka. Zavisno od stepena poštovanja i promovisanja ljudskih prava država se ocjenjuje kao manje ili više demokratska. Zapravo, postojanjem tih mehanizama potvrđujemo da smo kao društvo dovoljno zreli, svjesni činjenice da nas ljudska prava čine ljudima i da smo u stanju da konačno prihvatimo „druge“ i „drugačije“. U tom kontesktu, ljudska prava nas stavljaju u povlašćenu poziciju u odnosu na državu, i prava su koja imamo samo zato što smo ljudska bića. Ova prava nije potrebno zaslužiti, potrebno ih je prije svega razumjeti, spoznati, postati ih svjesan kako bi umjesto politike ljudskih prava stvorili politiku za ljudska prava!

(Jelisaveta)

Nije svako pravo ljudsko pravo. Postoji recimo i pravo životinja.

Ljudska prava su specifična, između ostalog, zato što su neotuđiva i imaju prirodno porijeklo. Čovjek se rađa slobodan sa svim pravima i slobodama. Tu specifičnost mnogi vole da potisnu sa strane zarad ostvarenja, recimo, nekih sopstvenih interesa.

Sve ukazuje na to da kultura ljudskih prava nije stalni stanovnik u Crnoj Gori, jako rijetko svraća kod nas. Kako se prava pojedinaca koja su im zagarantovana zakonima i Ustavom učestalo krše, teško je pozitivno ocijeniti kulturu ljudskih prava u Crnoj Gori. Da bi se u Crnoj Gori poštovala ljudska prava neophodno je obezbijediti funkcionisanje nezavisnog i nepristrasnog pravosuđa. Da smo daleko od toga, potvrđuju i kritike koje dobijamo od Evropske unije. Dobili smo zadatak da završimo reformu pravosuđa, ali svi vidimo kako je "lagano" okončava naša politička elita. Opozicionari i vlast ne mogu da se dogovore čak ni oko načina

izbora članova Sudskog savjeta. Kompromis se teško postiže među našim političarima, jer svako tvrdoglavo brani svoje interese. A sve to ide na štetu našem pravosudnom sistemu.

Nijesam optimista da će vlast i nadležne institucije riješiti uskoro pomenute slučajeve. Nije teško argumentovati konstataciju. Prošle su čak dvije decenije od izvršenja pojedinih zločina, ali još nema rezultata u tim slučajevima. Nema valjanih sudskih presuda uprkos tome što svi znamo šta se tačno izdešavalo u tom periodu. Nije teško dokazati nečiju krivicu. Zločini su počinjeni, nije sporno, ali samo još nijesu pronađeni nalogodavci i počinitelji. Nema političke volje da se konačno stavi tačka na ove zločine. Nije ovdje problematično da li je neko kompetentan za ovaj posao ili ne. Jasno je da pojedinci iz vlasti opstruiraju rasvjetljavanje pomenutih slučajeva, jer vjerovatno tako linijski čuvaju leđa jedni drugima. To je problem.

(Nada)

Mislim da jeste svako pravo ljudsko pravo koje se temelji na osnovama slobode, pravde i mira u društvu. Svako drugo pravo koje odstupa od ovih temelja i koje ne rezultira postovanjem istih, ne podrazumijeva 'ljudsko' u primjeni tog prava. Ljudska prava se sticu rođenjem i generalno, trebalo bi da njihovo koriscenje bude jednako za sve, bez diskriminacija.

Upravo, to sticanje ljudskih prava njih cinu specificnim i posebnim u odnosu na druge vrste prava. Nazalost, sve je vise slucajeva gdje uvidjamo sve manje postovanje ovih prava i same kulture koju ona podrazumijevaju.

U Crnoj Gori vise postoji prica i lazna obećanja koja nam daju nadu da ce biti bolje, da ce nam se pruziti realna i jednaka primjena ljudskih prava kako bi drustvo bolje i lakse funkcionisalo. Medjutim, samim djelima i neadekvatnim ponasanjem vlasti samo sebe sputavaju i krse svoje rijeci. Mislim da bi trebalo da se malo vise paznje posveti segmentu ljudskih prava u Crnoj Gori jer to bi povuklo i ostale probleme koji bi, mozda, ovim cinom poceli ici ka boljem, uspjesnijem, razumnijem vodjenju drzave. Najveci izazov definitivno predstavljaju diskriminacije i otkrivanje nalogodavaca i pocinitelja zlocina. Vlast ce koliko toliko uraditi sta je u njenoj moci, ali moramo biti svjesni da ta moc nije onaj maksimum koji mi ocekujemo i kome se nadamo, jer uvijek neko iznad postoji, strah od nekog iznad je uvijek prisutan. Proizvodi se odredjeni rezultat ali, uvijek je tu neka magla u rjesavanju odredjenih slucajeva i samo zataskavanje i prekid svega, nama ne obezbjeduje trazene i zeljene odgovore.

(Itana)

Ne mogu da se otmem utisku da u Crnoj Gori se uopšte ne postavlja pitanje odgovornosti vještaka kada je u pitanju slučaj Šoškić a I mnogi drugi slučajevi. Naime Građanska alijansa je u svom izvještaju o radu vještaka uočila da vještaci se uopšte ne pozivaju na odgovornost u slučaju propusta, ne blagovremenog dostavljanja izvještaja. Takođe odbor koji imenuje I razrešava vještake nije ni jednom do sada razriješio vještaka zbog lošeg rada. Slučaj Šoškić je klasičan primjer dijametralno suprotnih izvještaja vještaka. Da li je moguće da dva vještaka u istom slučaju daju dva suprotna mišljenja. Moguće je možda jednom ali mi imamo jos primjera da se ista stvar desila. Ovdje se otvara mnogo pitanja počev od onih kako je moguće da u Crnoj Gori imamo samo dva vještaka sudske medicine? Zašto se nije utvrdilo koji od vještaka je pogriješio u slučaju Šoškić a samim podizanjem optužnice se već nazire ko je kriv I pobogu zašto taj vještak nije snosio odgovornost jer konačno svako od nas pojedinačno mora da odgovara za svoje postupke. Jedino na taj način Crna Gora I mi kao društvo u njoj ćemo krenuti na bolje.

(Zoran)

Iako se stanje ljudskih prava u Crnoj Gori posljednjih godina poboljšava i dalje postoje značajna kršenja. Napredak je povezan sa članstvom CG u UN, Savjetu Evrope i naravno

otvaranjem pregovora sa Evropskom unijom. Toga su svjesni svi građani naše zemlje a svakodnevno, sa različitih evropskih adresa dobijamo slične ocjene. Kako je i naveo gospodin Radović u lekciji kršenja ljudskih prava u Crnoj Gori postoje u različitim oblastima. Najranjiviji su međutim po mom mišljenju beskućnici, čiji status, koliko sam upućena, još nije regulisan crnogorskim zakonodavstvom, LGBT osoba koje su svakodnevno na najbrutalnije načine diskriminirani, ali i zatvorenika zbog neadekvatnog prostora za život, jer je kako je svima nama već dobro poznato jedan od najvećih problema zatvora u CG-prenatranost. U Crnoj Gori, međutim, nema masovnog i sistematskog kršenja ljudskih prava i sloboda-upozorava često crnogorski ombudsman Šučko Baković. To, međutim, nije opravdanje za ona pojedinačna.

A šta je potrebno učiniti kako bi se situacija poboljšala? Neophodno je ojačati sve mehanizme zaštite, potrebno je uložiti veći napor kako bi se svi doneseni zakoni implementirali, donositi razne planove za borbu protiv diskriminacije, i prije svega raditi na usavršavanju sudskog sistema, kako bi se adekvatno borili protiv svakog vida kršenja ljudskih prava, ali kako je i gospodin Radović naveo, razviti svijest kod građana. Ono što mi je uvijek ostavljalo nedoumicu jeste upravo institucija Ombudsmana koja se i pominje u lekciji. Šta je potrebno učiniti kako bi se moć, odnosno ovlašćenja i nadležnosti te institucije povećale, ne samo način biranja Zaštitnika ljudskih prava, već i uvesti određene mjere ili sankcije koje Ombudsman može da sprovede u slučaju kršenja ljudskih prava?

(Nikoleta)

Kultura ljudskih prava još praktično nije zaživjela u Crnoj Gori, iako, možemo primjetiti da je dosta toga učinjeno na ovom polju, posebno u onom dijelu unaprijeđenja zakonodavnog okvira. Ipak, primjena ljudskih prava tj. zakona koji uređuje ove oblasti ljudskih prava ostaje u velikom dijelu veliki izazov kako za pojedine institucije tako i za one na koje se sami zakoni odnose. Tome doprinosi i nepostojanje razvijene svijesti i znanja o ljudskim pravima, načinima njihovog ostvarivanja, oblicima kršenja i mehanizmima zaštite. Izvještaji relevantnih međunarodnih i domaćih organizacija posvećenih pitanjima ljudskih prava ukazuju da brojni problemi postoje na svakodnevnoj osnovi, kao i da su određene grupe predmet kontuirane diskriminacije bez sistemskog odgovora države. Kao najčešće diskriminirane grupe jesu osobe sa invaliditetom, romska populacija i LGBT populacija.

Najveći izazov u tom smislu, u crnogorskom društvu je mirenje građana sa nepromjenljivošću vlasti i sapostvenom nemoći da se na to utiče. To je rezultat historijskih okolnosti, naročito novije historije i fasadne demokratije koja je početkom devedesetih uspostavljena u Crnoj Gori. To kao posledicu ima monopole u svim sferama društva, izmještanje donošenja odluka u neformalnim centrima moći, partitokratiju, nepotizam, korupciju kao sistemsku i nekažnjivu pojavu i drugo.

(Darko)

Kada bih bio sarkastičan, a kad pogledam spisak zločina na strani pet i šest teksta o ljudskim pravima koji smo dobili za ovu lekciju. Onda bih rekao da su bar u nečemu (a što zavisi od državnih organa države Crne Gore) pripadnici mog naroda ubedljivo prvi. Prvi smo nažalost po broju nerazsvjetljivih ratnih i „posledičnoratnih“ zločina prema nama, u proteklih dvadesetak godina.

Bukovica, Štrpci, deportacija bosanskih izbjeglica, Kaluđerski laz, čuvenu akciju „Lim“ i hapšenje čelnika i aktivista SDA ste vjerovatno nenamjerno zaboravili, slučaj Ibrahima Čikića, i još mnogo manjih ili većih, znanih ili nezvanih nepočinstava koja su činjena proteklih dvadeset godina na ovim prostorima. Zajednički imenitelji svih ovih pobrojanih slučajeva su sledeći: pripadnici jednog naroda prema kojima su ti zločini izvođeni, druga zajednička komponenta je da su se svi oni desili (izuzev jednog Štrpci) na teritoriji Crne Gore, svi su se desili učešćem regularnih formacija ove države i svi su do današnjeg dana ostali nerazsvjetljeni,

i ako se ne varam nikada niko (sem N. Ranisavljevića) nije odgovarao ni zajedan od ovih zločina, ni po komandnoj ni po bilo kakvoj drugoj odgovornosti.

Kada to znate, onda ne treba da čudi gorčina u mojim riječima. I ne samo gorčina, već jedan osjećaj bespomoćnosti, osjećaj kao da se nalazite iza nekog debelog staklenog zida koji propušta svjetlost samo s jedne strane, a zvučno je izolovan obostrano. Vi možete da vidite sve ili gotovo sve što se dešava sa suprotne strane, a oni s druge strane vas ne mogu ili neće da vide, a da čujete ne možete ni vi ni oni. Ovi s druge strane su i naši zvanični organi koji po definiciji bi trebali da se bave gore nabrojanim stvarima, i mnogi mediji koji doprinose ne otkrivanju i nerasvjetljavanju ovih dešavanja, mnoge zvanične i nezvanične institucije i pojedinci, ali i brojni inostrani faktori koji bi trebalo da pomognu u otvaranju, procesuiranju i rasvjetljavanju ovih slučajeva.

I mislim da se priča o ljudskim pravima u Crnoj Gori ne može ni započeti, a kamoli ići u korak sa onim što bi trebalo da bude standard u nekoj zemlji koja pledira da bude demokratska, i koja teži da bude dio uređenog svijeta, dok ove ne završene slučajeve ne rasvijetlimo i ne procesuiramo i dovedemo do pravednog, pravnog završetka.

I na kraju jedna pojava koju sam uočio u svom svakodnevnom profesionalnom radu (liekar sam po struci), tiče se raseljenih lica i njihovih prava u ostvarivanju zdravstvene zaštite van Crne Gore kada je to neophodno, zbog procedura koje se u Crnoj Gori ne rade. Naime kao što je poznato raseljena lica imaju zdravstvene kartone radi ostvarivanja prava u sistemu zdravstvene zaštite u Crnoj Gori, ali ukoliko je potrebno da nastave liječenje van Crne Gore, u slučajevima kada je to neophodno i kada se to predlaže od odgovornih lica (konzilijuma doktora odgovarajuće specijalnosti) ili kada trebaju da nabave neki aparat koji im je potreban radi poboljšanja njihovog zdravstvenog stanja ili njihovog liječenja, onda u tom slučaju Fond za zdravstveno osiguranje te troškove ne pokriva, već se raseljena lica usmjeravaju da na neki drugi način riješe te svoje probleme. Time mi njima praktično uskraćujemo pravo na liječenje, obzirom da su oni u veoma nezavidnoj situaciji, i ne mogu da obezbijede potrebna sredstva za liječenje. Preporuka našeg Fonda je da se jave matičnim državama radi daljeg liječenja. Mislim da se ovdje radi o kršenju osnovnih ljudskih prava, a to je pravo na liječenje, odnosno pravo na život. Jer postavlja se pitanje ako su oni u Crnoj Gori više od dvanaest godina i za to vrijeme nisu uspjeli da ostvare svoja prava u matičnim državama, kako će u ovim konkretnim slučajevima to ostvariti, pogotovu jer su značajno ugroženog zdravlja i ograničenih sposobnosti, a i vjerovatno bez bilo kakve komunikacije sa sredinama iz koji su došli. Mislim da ova tema zaslužuje komentar, i eventualno preporuku za njeno rješavanje.

(Elvis)

ODGOVORI I KOMENTAR PREDAVAČA

Komentar potpisan Darko

Kao glavni zaključak koji mogu izvesti jeste da smo uglavnom saglasni oko najvažnijih izazova koji stoje pred Crnom Gorom u cilju stvaranja odgovornijeg, boljeg i humanijeg društva tj. većeg stepena ostvarivanja ljudskih prava i sloboda. Kao jedan od najčešćih nedostataka u radu državnih institucija je neadekvatan odnos prema ratnim zločinima koji su se dogodili početkom devedesetih godina a što je i prvi izazov u lekciji. Iako su se neki od tih zločina dogodili još prije dvije decenije država Crna Gora nije obezbijedila efikasne istrage i nezavisne sudske postupke. Ja sam mišljenja da je crnogorsko društvo okovano teškim lancima i da ne može ići naprijed dok se ne suoči sa ratnom prošlašću. Istina se mora znati jer je ona osnov za dalji život i građenje povjerenja kako u samoj državi tako i sa drugim državama na Balkanu. Nakon toga predstoji nam put i borba na svim drugim poljima.

Komentar potpisan Nikoleta

Nadležnosti Ombudsmana su poslednjim izmjenama Zakona značajno proširene. Ombudsman je sada nacionalni mehanizam za prevenciju torture i nacionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije. Ove dvije nove nadležnosti daju mogućnost Ombudsmanu da u praksi dođe do rezultata da neko bude otpušten a neko i odgovoran pred sudom. Na kraju, Ombudsman može inicirati postupke pred pravosudnim institucijama.

Da bi do kraja Ombudsman postojeće nadležnosti mogao da implementira u praksi zaista mu je neophodna nezavisnost koju na žalost još uvijek nema. Prvo što treba da se dogodi jeste da se izmijeni Ustav i da se usvoji rješenje da Ombudsmana bira i razrješava, ovo drugo veoma bitno, dvije trećine poslanika u Skupštini. Pored ove nezavisnosti, potrebno je obezbijediti i ekonomsku nezavisnost Ombudsmana. Trenutna situacija je takva da budžet koji Ombudsman dobija ne samo da nije dovoljan već Ombudsman sa tim budžetom ne može samostalno raspolagati.

Komentar potpisan Zoran

Otvaranje ovog pitanja potrebno je Crnoj Gori, ovo je još jedan izazov na koji moramo naći adekvatan odgovor. Prije neki dan jedan prijatelj dok smo razgovarali o ovom slučaju, pitao me je: Šta ako se sudskim putem utvrdi da je Šoškić ubijen od strane policije a prvobitni nalaz je pokazao da se sam utopio i na osnovu njega je bila zaključena istraga. Ja sam mu odgovorio da bi od te opcije gore bilo da se slučaj nikada više nije otvorio. U ovom trenutku osnovni cilj jeste da se sazna istina šta se dogodilo sa čovjekom za koga se u obukcionom nalazu navodi da je primio dva udarca, a da od drugog više nije mogao da hoda, pliva ili da bilo šta drugo radi jer mu je pukla lobanja i bio je u nesvjesnom stanju. Kada se ova istina sazna, onda je neophodno otkriti i druge koje će ukazati da li je neko pravio greške namjerne ili ne.

Komentar potpisan Itana

Saglasan sam. Suštinske borbe za ljudska prava još uvijek nema. Neophodne su konkretne aktivnosti. Na prstima jedne ruke se mogu izbrojati ljudi u državnim institucijama koji se zaista istinski zalažu za poštovanje ljudskih prava. To je izazov i to moramo promijeniti.

Komentar potpisan Nada

Nado slažem se da je politička volja vlasti veoma bitna da bi se svi zločini, napadi, zlostavljanja, ubistva itd. riješili. Međutim, nijesam siguran da bi i neke druge vlasti, sadašnja opozicija, pokazale volju, ili bar ne potreban nivo, da se riješe brojna nagomilana pitanja, ukoliko bi opet izostao zahtjev građana da to tako bude. Već duže vrijeme politika Vlade i Parlamenta jeste da se pripadnici manjina postavljaju na čelna mjesta institucija koje se bave ljudskih pravima. U nedavnoj prošlosti pa i danas najugroženiji su pripadnici «manjina». Ja kao pripadnik «većine» potpuno legitimno bih mogao da kažem da su upravo pripadnici «manjina» sami odgovorni za takav svoj položaj. Prvo na svim čelnim mjestima u institucijama za zaštitu ljudskih prava su pripadnici «manjina» a drugo rezultati izbora pokazuju da manjine uporno glasaju one koji ih dovode u poziciju da su diskriminirani po raznim osnovama i da upravo ti glasovi odlučuju ko će biti na vlasti. Dok se oni tako ponašaju rezultati su da ih nema u dovoljnom broju u državnim institucijama, da se njihov jezik ne koristi u skladu sa zakonima, da se njihova kultura, običaji potiskuju. Oni tako pristaju da se Crna Gora ne suoči sa ratnom prošlošću, ali još važnije da Crna Gora ne kaže izvinite što vam se to dogodilo, izvinite što ste krivicom «naših» vojnika, «naših» policajaca i «naših» tih i tih političara izgubili svoje najbliže, izgubili svoje kuće, svoj ponos i svoje dostojanstvo. Ja bih mogao to da kažem. Mogao bih ali neću. Ja želim da se istina zna i da se svi oni koji su činili i naredili zločine kazne. Naprosto ne

želim da budem pripadnik «većine» koja je učestvovala u svim tim zločinima, i ne želim da dam mir «većini» i «manjini» koja hoće sve to da zaboravi

Komentar potpisan Jelisaveta

Odlično zaključivanje. Put do ovog nivoa razvoja društva je jednostavan ukoliko imamo građanina koji je svjestan da mu ljudska prava pripadaju i da to nije nešto što zavisi od bilo koje vlasti. Ipak na tom putu treba da stoje ne samo nezavisne institucije, već takođe i politički, ekonomski, socijalno i kulturno potpuno nezavisan građanin. Današnje vrijeme nije vrijeme samo ekonomske krize. Sve se urušilo vrijednosti i odgovornosti, kultura i sloboda. Onda se događa da u toku izbornih kampanja žrtve ratnih zločina grle političare odgovorne za njihovo i stradanje njihovih najbližih, da zlostavljajući od strane policije pružaju ruku oprosta policajcima, koji su zlostavljali prije i nastavljaju da zlostavljaju poslije toga, da diskriminirani postaju prijatelji sa diskriminatorima koji i dalje misle da su «cigani i pederi» nešto sa čim se samo «odvratni» nvo aktivisti jedino i mogu baviti. Otprilike ovo je slika trenutnog razvoj našeg društva i pojedinca u njemu, a zasnovan na ličnim iskustvima autora.

Komentar potpisan Bojan

Upravo tako. Veliki broj institucija koje su nadležne da štite ljudska prava često dovode do toga da njihov rad predstavlja barijere za poštovanje ljudskih prava. Nekada su u pitanju pojedinci iz tih institucija problem a nekada i sami zakonski okviri nijesu adekvatni pa dovode do toga da institucije rade zakonito ali da ipak krše ljudska prava. Takav primjer jeste Zakon o javnim okupljanjima koji nije u skladu sa međunarodnim standardima, ali još bitnije nije u skladu sa Ustavom. Na osnovu ovog Zakona Uprava policije zabranila je više od 200 mirnih okupljanja u proteklo vrijeme, iako Ustav kaže da se mirna okupljanja najviše mogu ograničiti. Mi smo prije dvije godine podnijeli inicijativu Ustavnom sudu da utvrdi jesu li ovi članovi u skladu sa Zakonom, ali još uvijek nema odgovora od Ustavnog suda.

Komentar potpisan Lejla

Ljudska prava uvijek su se tražila od vlasti, jer naprosto oni koji odlučuju, oni koji imaju moć su ti koji propisuju pravila za sve nas. Zadatak svih građana jeste da tražimo određene reakcije, aktivnosti, ustupke i rješenja koja nama građanima čine život humanijim i kvalitetnijim. Koliko mi masovno i snažno tražimo toliko oni koji su na vlasti i pristaju da daju. Zato bih ja napravio podjelu društava u svijetu po snazi javnog mnjenja koja bi se ogledala da, bez obzira koga ko glasa, od onih koji pobijede na izborima traže i zahtijevaju da učine sve kakao bi njihovo društvo bilo humanije i kako bi to doprinijelo da se poštuju principi vladavine prava. Na žalost, naše društvo daleko je od onih država koje i imaju takvo stanje ili bolje reći takvo javno mnjenje. Na žalost, onda imamo ovakve institucije i ovakve političare, koji kao odgovor za neuspjeh na čelu institucija na kojima su se nalazili, dobijaju neku novu instituciju na kojoj dalje razvijaju svoje antitalente za javni i gramzivost za lični interes.

Komentar potpisan Bernard

Sušтина je upravo u tome da državne institucije budu nezavisne i da efikasno štite ljudska prava. Na žalost, iako je u Crnoj Gori relativno dorbo izgrađen institucionalni sistem za zaštitu ljudskih prava, on u praksi ne pruža kvalitetnu zaštitu ljudskih prava. Najveći broj institucija nadležnih za zaštitu ljudskih prava nijesu depolitizovane ili nije obezbijeđena politička i ekonomska nezavosnost. Nakon analize može se kazati da je na čelu u najvećem broju institucija neki raniji politički predstavnik vlasti, a da se u ovim institucijama zapošljavaju djeca političara ili njihovi srodnici. Takva praksa dovodi do situacije da profesionalci ne mogu biti u mogućnosti da se zaposle u ovim institucijama a rezultati institucija u najboljem se mogu nazvati komformistički i nerijetko se događa ponašanje čelnika institucija zbog čega se oni

mogu nazvati borbama protiv poštovanja ljudskih prava. Tako da se slažem da je jedan od izazova u poštovanju ljudskih prava, možda i najvažniji, da izdejsvuujemo jake i kvalitetne institucije.

Komentar potpisan Elvis

Poštovani Elvise, slažem se sa Vama da su raseljena lica ugrožena i po ovom osnovu i da se nalaze u veoma teškoj poziciji. Međutim, ne bih se složio da je samo Crna Gora odgovorna za takvu situaciju. Mislim da je jednako odgovorna i njihova matična država koja apsolutno ništa ne želi da učini za svoje građane, čak ne želi ni da doprinese njihovom rješavanju statusa u Crnoj Gori kroz ubrzavanje i pojednostavljivanje procedura za pribavljanje potrebnih dokumenata. Na kraju, odgovorna je i međunarodna zajednica koja razumije da Crna Gora sama ne može da riješi problem svih raseljenih, ali nastavlja uporno da insistira na tom rješenju zanemarujući ostala rješenja kao štu povratka u matičnu državu ili prelazak u treće države. Rezultat svega toga jeste veoma težak položaj raseljenih pa između ostalog i neadekvatno liječenje, a apsolutno sam, kao i vi, da ovi ljudi što prije nakon toliko muke i patnje dobiju humane uslove za život bez obzira gdje je to u Crnoj Gori, Kosovu ili nekoj zapadnoevropskoj državi.